

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยพายัพ เป็นหน่วยงานสนับสนุนวิชาการของมหาวิทยาลัย โดยทำหน้าที่ให้บริการทางวิชาการ สนับสนุนการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ แก่ชุมชน เพื่อให้สอดคล้องกับปณิธานและนโยบายของมหาวิทยาลัย สำนักหอสมุดได้ตระหนักถึงภารกิจที่ต้องพัฒนาศักยภาพในการให้บริการเพื่อเป็นแหล่งสารสนเทศที่มีข้อมูลที่ทันสมัย และนำเทคโนโลยีมาใช้กับระบบห้องสมุด เพื่อช่วยให้การบริการข้อมูลสารสนเทศเป็นไปอย่างมีระบบ รวดเร็ว สอดคล้องกับการขยายตัวด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนในระดับต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยพายัพ

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยพายัพเป็นศูนย์กลางในการรวบรวม จัดเก็บ และให้บริการ สารสนเทศ ข่าวสาร ความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งหนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และ โสตทัศนวัสดุ เพื่อส่งเสริมการค้นคว้าวิจัยของอาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักศึกษา ของมหาวิทยาลัย โดยสามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ตามมาตรฐานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา (2544: 7) ได้กำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดไว้ว่า ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ควรจัดหาและรวบรวมทรัพยากรสารสนเทศที่มีการบันทึกในทุกรูปแบบ ได้แก่ วัสดุตีพิมพ์ โสตทัศนวัสดุ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และฐานข้อมูลเชิงพาณิชย์หรือฐานข้อมูลออนไลน์ ให้ครบถ้วน ตามความจำเป็นและอย่างต่อเนื่อง เพื่อสนองตอบต่อภาระหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาต้นสังกัด และให้สามารถสืบค้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ฐานข้อมูล หมายถึงการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สัมพันธ์และสอดคล้องกันมารวมกันไว้ ในระบบจัดการฐานข้อมูล เราสามารถที่จะเชื่อมโยง และดึงข้อมูลมาใช้ได้ตามต้องการ โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการบันทึก และการค้นคืนสารสนเทศ มีการแสดงผลข้อมูล ผ่านหน้าจอคอมพิวเตอร์หรือทางเครื่องพิมพ์ โดยมีการเชื่อมโยงเครื่องคอมพิวเตอร์ด้วยระบบ เครือข่าย ปัจจุบันฐานข้อมูลที่มีให้บริการในห้องสมุดมี 2 ลักษณะได้แก่ฐานข้อมูลบรรณานุกรม โดยให้ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหนังสือ บทความวารสารและสิ่งพิมพ์อื่น ๆ และฐานข้อมูล ดั้งแหล่ง หรือฐานข้อมูลเนื้อหาเต็มรูป เป็นฐานข้อมูลที่แสดงเนื้อหาของข้อมูลโดยตรง ให้ข้อมูล ประเภทตัวเลข สถิติ เนื้อหาเต็มรูป ซึ่งผู้ใช้สามารถนำข้อมูลไปใช้ได้ทันที ฐานข้อมูลอาจอยู่ใน

รูปซีดีรอมหรือข้อมูลออนไลน์ที่ให้บริการผ่านอินเทอร์เน็ต เช่นสารานุกรม ฐานข้อมูลตัวเลข ฐานข้อมูลรูปภาพ เป็นต้น (น้ำทิพย์ วิภาวิน, 2548: 161-162)

ฐานข้อมูลออนไลน์ หรือฐานข้อมูลเชิงพาณิชย์ เป็นฐานข้อมูลที่ห้องสมุดบอกรับเป็นสมาชิก โดยการใช้ข้อมูลจากซีดีรอมหรือการใช้บริการข้อมูล ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ฐานข้อมูลออนไลน์จะมีข้อมูลเฉพาะด้านและมีการจัดจำหน่ายโดย บริษัทต่าง ๆ เช่น ฐานข้อมูลด้านการศึกษา ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ในต่างประเทศ และฐานข้อมูลทางธุรกิจ เป็นต้น (น้ำทิพย์ วิภาวิน, 2548: 162) การสืบค้นข้อมูลออนไลน์จะช่วยประหยัดเวลาและได้ผลงานใหม่เร็วกว่าตัวเล่มที่ออกพิมพ์ (ผ่องพรรณ แยมแซ่ไข, 2544 : 1) นอกจากนั้นผู้ใช้ยังสามารถปรับเปลี่ยนแนว การค้นได้ตลอดเวลา ขณะทำการค้น และเมื่อพบข้อมูลที่ต้องการแล้วผู้ใช้สามารถเรียกดูผลการสืบค้นได้โดยการแสดงผ่านหน้าจอ สั่งพิมพ์ บันทึกข้อความนั้น ได้ทันที และบางฐานข้อมูลสามารถส่งผลการสืบค้นทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ได้ด้วย

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยพายัพ เริ่มบอกรับเป็นสมาชิกฐานข้อมูลออนไลน์ ตั้งแต่เดือน สิงหาคม 2544 โดยบอกรับฐานข้อมูล ABI/Inform เป็นฐานข้อมูลแรก และในเดือนมิถุนายน 2545 บอกรับฐานข้อมูลศูนย์วิจัยกสิกรไทย ต่อมาในเดือนพฤศจิกายน 2545 บอกรับฐานข้อมูลมติชน และในเดือนมกราคม 2546 บอกรับฐานข้อมูล Nexis และฐานข้อมูล Wilson โดยใช้งบประมาณ ในการสมัครสมาชิกในปีการศึกษา 2546 จำนวน 690,000 บาท(หกแสนเก้าหมื่นบาทถ้วน) การใช้ ฐานข้อมูลออนไลน์ในสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยพายัพที่ผ่านมายังมีได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้เลย ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะที่รับผิดชอบในการให้บริการฐานข้อมูลออนไลน์ของสำนักหอสมุด จึงต้องการที่จะศึกษาสภาพการใช้ ปัญหาและความพึงพอใจต่อฐานข้อมูลออนไลน์ของคณาจารย์ มหาวิทยาลัยพายัพ เพื่อศึกษาสาเหตุและเหตุผลของการใช้และไม่ใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ ความคิดเห็น ปัญหา และข้อเสนอแนะ และความพึงพอใจในการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ของ คณาจารย์ มหาวิทยาลัยพายัพ ทำให้ทราบข้อมูล สาเหตุของการใช้และไม่ใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ ทำให้ทราบความคิดเห็น ปัญหา และข้อเสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ และ ความพึงพอใจในการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ ของคณาจารย์ มหาวิทยาลัยพายัพ ของคณาจารย์ มหาวิทยาลัยพายัพ รวมทั้งได้ข้อมูลมาวางแผนการจัดบริการฐานข้อมูลออนไลน์ให้สอดคล้องกับ ความต้องการของคณาจารย์ มหาวิทยาลัยพายัพ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาสาเหตุและเหตุผลของการใช้และไม่ใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ของคณาจารย์ มหาวิทยาลัยพายัพ
- 2.2 เพื่อศึกษาความคิดเห็น ปัญหา และข้อเสนอแนะในการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ของคณาจารย์ มหาวิทยาลัยพายัพ
- 2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ของคณาจารย์ มหาวิทยาลัยพายัพ
- 2.4 ผลการศึกษาสามารถนำมาวางแผนการจักระบบฐานข้อมูลออนไลน์ให้สอดคล้องกับความต้องการของคณาจารย์ มหาวิทยาลัยพายัพ

3. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาได้แก่สาเหตุและเหตุผลของการใช้และไม่ใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ ความคิดเห็น ปัญหา และข้อเสนอแนะ และความพึงพอใจในการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ของคณาจารย์ มหาวิทยาลัยพายัพ ซึ่งประกอบด้วยคณาจารย์ในคณะนิติศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจ คณะบัญชี การเงินและการธนาคาร คณะพยาบาลศาสตร์แมคคอร์มิค คณะมนุษยศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะศาสนศาสตร์แมคกิลวารี คณะเศรษฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย และวิทยาลัยนานาชาติ ในปีการศึกษา 2546

4. ประโยชน์ที่ได้รับ

- 4.1 ทำให้ทราบข้อมูล สาเหตุของการใช้และไม่ใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ และความพึงพอใจในการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ ของคณาจารย์ มหาวิทยาลัยพายัพ
- 4.2 ทำให้ทราบปัญหา และข้อเสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ของคณาจารย์ มหาวิทยาลัยพายัพ
- 4.3 ทำให้ทราบความคิดเห็นของคณาจารย์ มหาวิทยาลัยพายัพที่มีต่อการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์
- 4.4 ได้ข้อมูลมาวางแผนการจักระบบฐานข้อมูลออนไลน์ให้สอดคล้องกับความต้องการของคณาจารย์ มหาวิทยาลัยพายัพ

5. นิยามศัพท์

- 5.1 สำนักหอสมุด หมายถึง สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยพายัพ
- 5.2 อาจารย์ หมายถึง อาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษและเป็นอาจารย์ชาวไทยทั้งหมดของมหาวิทยาลัยพายัพ
- 5.3 ฐานข้อมูลออนไลน์ หมายถึง ฐานข้อมูล ABI/Inform, Wilson OmniFile, IFD Newsclip Online และฐานข้อมูลศูนย์วิจัยกสิกรไทย ที่ห้องสมุดบอกรับเป็นสมาชิก
- 5.4 ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อได้รับความสำเร็จตามความมุ่งหมายหรือเป็นความรู้สึกขั้นสุดท้ายที่ได้รับผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์
- 5.5 ความคิดเห็น หมายถึง ความเชื่อ ความคิด ความเข้าใจเฉพาะบุคคล ที่แสดงออกโดยการพูดหรือการเขียนโดยอาศัยพื้นฐานความรู้ประสบการณ์ สภาพแวดล้อม และข้อมูลข่าวสารที่ตนมีอยู่
- 5.6 สภาพการใช้ หมายถึง ปริมาณของการใช้ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการใช้ตามประเภทของงาน